

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

Φορολογία εισοδήματος

Τήρηση και ενημέρωση του μητρώου των ΔΟΥ

Ιδιοκτησιακό καθεστώς και φορολόγηση οχημάτων

ΚΑΤΑΣΧΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΟΦΕΙΛΕΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ

ΕΞΩΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ ΚΑΙ ΕΞΟΦΛΗΣΗ ΟΦΕΙΛΩΝ

Διαδικασία εξωδικαστικού συμβιβασμού

Καταβολή αποζημίωσης από την ΕΥΑΘ

Εξόφληση οφειλών

ΠΡΟΣΤΙΜΑ ΚΑΙ ΤΕΛΗ

Πρόστιμο για παράνομη αφισκοκόλληση

Τέλος διαφήμισης

Τέλος χρήσης άδειας πρατηρίου υγρών καυσίμων

Για άλλη μια χρονιά, από τις αναφορές που δέχτηκε ο Συνήγορος, οι δυσανάλογες, σε σχέση με τη φοροδοτική ικανότητα των φορολογουμένων, άμεσες και έμμεσες, φορολογικές επιβαρύνσεις, σε συνδυασμό με το πολύπλοκο και συνεχώς μεταβαλλόμενο φορολογικό πλαίσιο, αναδεικνύονται σε κυρίαρχα προβληματικά πεδία. Τα προβλήματα επιτείνονται από την καταδεικνυόμενη αδυναμία της φορολογικής διοίκησης να υπερβεί την αυστηρή προσκόλληση στο γράμμα του νόμου και να συνεκτιμήσει τις πραγματικές κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες που πλαισιώνουν την καθημερινότητα των διοικουμένων.

Στο επίκεντρο παραμένουν ζητήματα που αφορούν τον τρόπο και τη διαδικασία φορολόγησης εισοδήματος και κεφαλαίου (βλ. «Ιδιοκτησία»). Επιπλέον, η προσπάθεια εκσυγχρονισμού και απλοποίησης του φορολογικού συστήματος, με τη μεταφορά του συνόλου των συναλλαγών φορολογουμένων και διοίκησης σε ηλεκτρονική μορφή, υπονομεύεται από έλλειψη ευελιξίας και μεγάλες καθυστερήσεις προσαρμογής στα πραγματικά δεδομένα. Παράλληλα, οι δημόσιοι φορείς απαιτούν τη συνέπεια των φορολογουμένων και λαμβάνουν κάθε δυνατό μέτρο προς την κατεύθυνση είσπραξης των απαιτήσεών τους, χωρίς, όμως, να ανταποκρίνονται στον ίδιο βαθμό στην εξόφληση οφειλών τους προς τους διοικουμένους, οι οποίοι αποστρέφονται στον Συνήγορο για την εξεύρεση λύσης. Τέλος, ο στόχος αύξησης των δημόσιων εσόδων με κάθε δυνατό τρόπο οδηγεί σε επιβολή τελών που συχνά στερούνται ανταποδοτικού χαρακτήρα, γεγονός που αναδεικνύει την ανάγκη αποκατάστασης της εμπιστοσύνης του πολίτη απέναντι στο κράτος.

ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

Φορολογία εισοδήματος

Φορολόγηση εκπαιδευτικού επιδόματος

Η επιλογή του νομοθέτη να φορολογήσει με την ιδιαίτερα αυξημένη κλίμακα του 26% το εισόδημα από ελεύθερο επάγγελμα συμπარέσυρε και τη φορολόγηση μίας σειράς άλλων πηγών εισοδήματος που φορολογούνται όπως το εισόδημα από ελεύθερο επάγγελμα (άρθρο 48 παράγρ. 3 Ν. 2238/1994). Ο Συνήγορος εξέτασε αναφορά με αντικείμενο τη φορολόγηση επιδόματος που είχε λάβει πολίτης για τη συμμετοχή του σε πρόγραμμα συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης ΚΕΚ το 2013, με την ιδιαίτερα αυξημένη κλίμακα των ελεύθερων επαγγελματιών (26%). Απευθυνόμενος στο Υπουργείο Οικονομικών, ο Συνήγορος επανέφερε τον προβληματισμό που είχε εκθέσει τεκμηριωμένα ήδη από το 2007 σχετικά με το γεγονός ότι το συγκεκριμένο επίδομα θα έπρεπε να εξαιρείται της φορολόγησης*. Για την περίπτωση, πάντως, που δεν γινόταν δεκτή η άποψη αυτή, ο Συνήγορος ζήτησε από το υπουργείο να ερευνηθεί το ενδεχόμενο το εκπαιδευτικό επίδομα να υπαχθεί στην κλίμακα φορολόγησης των μισθωτών – συνταξιούχων. Το υπουργείο απέρριψε τις προτάσεις του Συνηγόρου και επέμεινε ότι η φορολόγηση του εκπαιδευτικού επιδόματος που ελήφθη το έτος 2013 πρέπει να λάβει χώρα σύμφωνα με την κλίμακα των ελεύθερων επαγγελματιών. Σημείωσε, όμως, χωρίς ωστόσο να υπάρχει σχετική δέσμευση, ότι το επίδομα που λαμβάνεται από 1.1.2014 θα φορολογηθεί ως εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες (υπόθεση 190011/2014).

Εκχώρηση μισθωμάτων

Σοβαρά προβλήματα ανακύπτουν εξαιτίας της δυνατότητας των ιδιοκτητών ακινήτων που τα εκμισθώνουν να εκχωρούν στο Δημόσιο τις απαιτήσεις τους από ανείσπρακτα μισθώματα, προκειμένου να απαλλαγούν από τη φορολόγησή τους, με συνέπεια οι ΔΟΥ να βεβαιώνουν τα οφειλόμενα ποσά εις βάρος των μισθωτών των ακινήτων. Στις περιπτώσεις που οι μισθωτές αμφισβητούν ολικά ή μερικά την οφειλή τους, οι προϊστάμενοι των ΔΟΥ καλούνται να κρίνουν, κατ' ουσίαν, επί ιδιωτικών διαφορών, πράγμα που εκφεύγει της αρμοδιότητάς τους. Σε πολλές περιπτώσεις, οι μισθωτές προβάλλουν βάσιμες ενστάσεις εξόφλησης των μισθωμάτων, είτε επειδή είχαν πραγματοποιήσει δαπάνες προς όφελος του μισθίου, είτε επειδή είχαν καταβάλει το ΕΕΤΗΔΕ και το ΕΕΤΑ, που συμφηφίζονται με το μίσθωμα, είτε λόγω συμφηφισμού δοθείσας εγγύησης, είτε λόγω νεότερης συμφωνίας μείωσης του μισθώματος. Οι λόγοι αυτοί, όμως, σε αναφορές που εξετάστηκαν απ' τον Συνήγορο, δεν ελήφθησαν υπόψη από τις ΔΟΥ για τη μείωση της οφειλής, με αποτέλεσμα τη διπλή επιβάρυνση των μισθωτών (υποθέσεις 167354/2013, 179979, 180010, 181170, 190888/2014). Ο Συνήγορος, πάντως, πέτυχε σε τουλάχιστον μία περίπτωση τη διαγραφή του βεβαιωθέντος ποσού, καθώς ο μισθωτής προσκόμισε τις αποδείξεις καταβολής των μισθωμάτων που είχαν εκχωρηθεί (υπόθεση 189241/2014).

Τέλος επιτηδεύματος

Επιχειρήσεις προσέφυγαν στον Συνήγορο επειδή καλούνταν να καταβάλουν τέλος επιτηδεύματος, παρόλο που δεν είχαν αναπτύξει δραστηριότητα και εί-

χαν μηδενικό εισόδημα κατά το κρίσιμο έτος. Οι σχετικές διατάξεις απαιτούν η μη άσκηση δραστηριότητας να τεκμηριώνεται με υποβληθείσα δήλωση διακοπής στη ΔΟΥ, όμως, σε πολλές περιπτώσεις δεν ήταν δυνατή η υποβολή τέτοιας δήλωσης, είτε διότι οι επιχειρήσεις ανέμεναν την είσπραξη απαιτήσεων (υπόθεση 182606/2014) είτε διότι ήταν ιδιοκτήτριες ακινήτων που αδυνατούσαν να πωλήσουν, λόγω της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (υπόθεση 181466/2014). Στον Συνήγορο απευθύνθηκαν και πολίτες που είχαν συστήσει εταιρείες, προκειμένου να υποβάλουν αιτήσεις για επένδυση σε φωτοβολταϊκούς σταθμούς, καθώς καλούνταν να καταβάλουν τέλος επιτηδεύματος, παρά το γεγονός ότι η εξέταση των αιτήσεων τους εκκρεμεί ακόμη, λόγω και της εικοσάμηνης αναστολής της διαδικασίας αδειοδότησης, με απόφαση του Υφυπουργού ΠΕΚΑ. Ο Συνήγορος έκρινε ότι οι παραπάνω συνθήκες συνιστούν λόγο ανωτέρας βίας για τη μη άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας των συγκεκριμένων εταιρειών. Ζήτησε από το Υπουργείο Οικονομικών την εξαίρεσή τους από το τέλος επιτηδεύματος, τουλάχιστον έως ότου εξεταστούν οι εκκρεμείς αιτήσεις, ή για εύλογο χρονικό διάστημα, κατ' αναλογία του περιορισμού του τέλους επιτηδεύματος που προβλέπεται για τις επιχειρήσεις οι οποίες διέκοψαν τη δραστηριότητά τους μέσα στη χρήση και/ή της εξαίρεσης από το τέλος που προβλέπεται για τις ατομικές εμπορικές επιχειρήσεις και την ατομική άσκηση ελευθέρου επαγγέλματος, εφόσον δεν έχουν παρέλθει 5 έτη από την πρώτη έναρξη εργασιών. Το Υπουργείο Οικονομικών ενημέρωσε τον Συνήγορο ότι επανεξετάζει το γενικότερο ζήτημα της επιβολής τέλους επιτηδεύματος σε επιχειρήσεις που δεν πραγματοποιούν

έσοδα στο στάδιο της κατασκευαστικής περιόδου (υπόθεση 187799/2014).

Πρόβλημα ανέκυψε με την πρόβλεψη ότι απαλλάσσονται από το τέλος οι εμπορικές επιχειρήσεις και οι ελεύθεροι επαγγελματίες που ασκούν τη δραστηριότητά τους σε χωριά με πληθυσμό έως 500 κατοίκους (άρθρο 31 Ν. 3986/2011). Με σχετικές υπουργικές αποφάσεις προβλέφθηκε ότι για την εφαρμογή της διάταξης αυτής λαμβάνονται υπόψη τα στοιχεία της απογραφής του 2001 (ΠΟΛ 1167/2011 και 1149/2013). Ο Συνήγορος επισήμανε στο Υπουργείο Οικονομικών ότι, εφόσον επελέγη η επιβολή του τέλους επιτηδεύματος στη βάση ενός τεκμηρίου στηριζόμενου σε γενικά και αντικειμενικά κριτήρια, θα πρέπει τουλάχιστον αυτά να είναι κατά το δυνατόν επικαιροποιημένα και ακριβή, και πρότεινε, για τον προσδιορισμό του πληθυσμού κάθε τόπου, να λαμβάνονται υπόψη τα αποτελέσματα της πρόσφατης απογραφής του 2011 (υπόθεση 181941/2014). Η πρόταση του Συνηγόρου έγινε τελικά δεκτή, μόνον, όμως, για την επιβολή του τέλους από 1.1.2014 και εντεύθεν (ΠΟΛ 1043/2014 και 1051/2014).

Σε άλλη περίπτωση, εκ παραδρομής είχε αναγραφεί στο μητρώο της ΔΟΥ εσφαλμένα η ακριβής τοποθεσία του δήμου όπου έδρευε εταιρεία, με συνέπεια να της επιβληθεί τέλος επιτηδεύματος επειδή το δηλωθέν ως έδρα της χωριό είχε πάνω από 500 κατοίκους. Έπειτα από υπόδειξη του Συνηγόρου ο ενδιαφερόμενος προσκόμισε στη ΔΟΥ βεβαίωση του δήμου για το χωριό στο οποίο βρισκόταν πράγματι η έδρα της εταιρείας και επειδή αυτό είχε πληθυσμό μικρότερο των 500 κατοίκων η εταιρεία απαλλάχθηκε από το τέλος (υπόθεση 185900/2014).

Τέλος, στον Συνήγορο απευθύνθηκε κοσμηματοποιός μετά την άρνηση της αρμόδιας ΔΟΥ να διαγράψει από το μητρώο προθήκες κοσμημάτων που ο ίδιος είχε δηλώσει στο παρελθόν εκ παραδρομής ως υποκαταστήματα της επιχείρησής του, με συνέπεια να επιβαρύνεται με τέλος επιτηδεύματος για καθεμία από αυτές. Με την παρέμβαση του Συνηγόρου διευκρινίστηκε ότι οι συγκεκριμένες προθήκες δεν πληρούσαν τους όρους του υποκαταστήματος. Κατόπιν αυτού, η ΔΟΥ προέβη σε αναδρομική διαγραφή τους από το μητρώο της και ο πολίτης απαλλάχθηκε από το τέλος επιτηδεύματος* (υπόθεση 181342/2014).

Συνέπειες υποβολής πλαστής δήλωσης φόρου εισοδήματος

Κληρονόμοι φορολογούμενου κλήθηκαν να καταβάλουν φόρο εισοδήματος του αποβιώσαντος, που προέκυψε κατόπιν υποβολής ψευδούς δήλωσης φόρου εισοδήματος, από άγνωστο τρίτο πρόσωπο το οποίο είχε υποκλέψει τα στοιχεία του. Μολονότι το συγκεκριμένο πρόσωπο είχε διωχθεί για την πράξη του, η ΔΟΥ αρνείτο τη διαγραφή των βεβαιωθέντων σε βάρος των κληρονόμων ποσών και έθετε ως προϋπόθεση την αμετάκλητη καταδίκη για πλαστογραφία του προσώπου που είχε υποβάλει την πλαστή δήλωση φόρου εισοδήματος, ενώ στο μεταξύ κλιμάκωνε τα μέτρα για την είσπραξη του βεβαιωθέντος φόρου. Έπειτα από την παρέμβαση του Συνηγόρου, η ΔΟΥ έκανε δεκτό το αίτημα της διαγραφής (υπόθεση 157287/2012).

Τήρηση και ενημέρωση του μητρώου των ΔΟΥ

Ο Συνήγορος δέχτηκε σειρά αναφορών,

με τις οποίες αναδείχθηκαν προβλήματα στην τήρηση και ενημέρωση των στοιχείων των φορολογουμένων στο μητρώο των ΔΟΥ.

Πολίτης που συμμετείχε με ειδική εντολή ως δικηγόρος σε έναρξη εργασιών ΑΕ, καταχωρίστηκε από λάθος της ΔΟΥ, και χωρίς να πληρούνται οι νόμιμες προϋποθέσεις, ως νόμιμη εκπρόσωπος της εταιρείας. Όταν το αντελήφθη, προσκόμισε τα στοιχεία του πραγματικού νόμιμου εκπροσώπου και ζήτησε τη διόρθωση των στοιχείων στο μητρώο. Η ΔΟΥ αρνήθηκε να προβεί στην αλλαγή των στοιχείων αναδρομικά, προβάλλοντας τη δικαιολογία ότι πρόκειται για αναδρομική μεταβολή του μητρώου. Ο Συνήγορος επισήμανε ότι η πολίτης δεν ζητά αναδρομική μεταβολή του μητρώου, αλλά διόρθωση εσφαλμένης καταχώρισης στοιχείων. Η υπηρεσία ενέμεινε στην άρνησή της και το θέμα παραπέμφθηκε στην Οικονομική Επιθεώρηση (υπόθεση 171471/2013). Μετά την κατάργηση των Οικονομικών Επιθεωρήσεων, η εξέταση των σχετικών θεμάτων παραμένει σε εκκρεμότητα.

Πολίτης διέκοψε την έγγαμη συμβίωση με τη σύζυγό του, όμως, ενώ η σύζυγός του προέβη στην απαραίτητη ενημέρωση του μητρώου της αρμόδιας τότε ΔΟΥ, ο ίδιος παρέλειψε να υποβάλει παρόμοια δήλωση. Στη συνέχεια ενημερώθηκε ότι, προκειμένου να μπορέσει να ενημερώσει την εικόνα του στο ηλεκτρονικό σύστημα, οφείλει να υποβάλει αγωγή διαζυγίου, όπως προβλέπεται από πρόσφατη νομοθετική ρύθμιση, η οποία όμως δεν ίσχυε κατά τον χρόνο που επήλθε η διάσταση. Ο Συνήγορος επισήμανε στη ΔΟΥ ότι, εφόσον είχε ήδη υποβληθεί από τη σύζυγο η δήλωση διακοπής της έγγαμης συμβίωσης, η εικόνα στο ηλεκτρονικό

σύστημα και των δύο φορολογούμενων συζύγων έπρεπε να διορθωθεί με την ορθή διατύπωση της οικογενειακής τους κατάστασης. Με την καθοδήγηση του Συνηγόρου, ο πολίτης προέβη στις απαιτούμενες ενέργειες και η υπόθεση επιλύθηκε (υπόθεση 189221/2014).

Εταίρος σε οικογενειακή επιχείρηση με μορφή ΕΠΕ, με συνetaίρο και διαχειριστή τον αδελφό του, επιδίωξε και πέτυχε την έκδοση δικαστικής απόφασης, με την οποία του επιτράπη η έξοδος από την εταιρεία για σπουδαίο λόγο. Η αρμόδια ΔΟΥ αρνήθηκε να καταχωρίσει στο μητρώο της τη διακοπή του επιτηδεύματος του πολίτη, με βάση τη δικαστική απόφαση, με την αιτιολογία ότι η διακοπή δεν ζητήθηκε από τον νόμιμο διαχειριστή της ΕΠΕ αλλά μονομερώς. Η ΔΟΥ επικαλέστηκε γνωμοδότηση του ΝΣΚ, σύμφωνα με την οποία, σε περίπτωση εξόδου εταίρου από ΕΠΕ, η απώλεια της εταιρικής ιδιότητας δεν συντελείται με την τελεσιδικία της απόφασης του Μονομελούς Πρωτοδικείου, αλλά με την καταβολή της προσδιορισθείσας με την απόφαση αυτή αξίας της μερίδας συμμετοχής του εξερχόμενου εταίρου. Ο Συνήγορος, απευθυνόμενος στη ΔΟΥ, τόνισε ότι στην ίδια γνωμοδότηση αναγνωρίζεται πως σε περίπτωση που ο εξερχόμενος εταίρος παραιτείται από την αξίωση καταβολής σ' αυτόν της αξίας της μερίδας συμμετοχής του, όπως συνέβη στην υπό κρίση περίπτωση, ο εν λόγω εταίρος θεωρείται ότι απώλεσε την ιδιότητα του μέλους της ΕΠΕ με την τελεσιδικία της σχετικής απόφασης. Η ΔΟΥ προχώρησε σε διακοπή του επιτηδεύματος (υπόθεση 190094/2014).

Φορολογούμενος απευθύνθηκε στον Συνήγορο, διότι εξακολουθούσε να εμφαί-

νεται στο μητρώο της ΔΟΥ ως νόμιμος εκπρόσωπος του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων νηπιαγωγείου, παρότι τα παιδιά του είχαν αποφοιτήσει απ' αυτό πριν από τουλάχιστον 12 έτη. Ο Συνήγορος, απευθυνόμενος στο Υπουργείο Οικονομικών και τη ΔΟΥ, επισήμανε την ειδική διάταξη του καταστατικού του Συλλόγου, που προέβλεπε ότι λήγει αυτοδικαίως η θητεία των γονέων που συμμετέχουν στον σύλλογο και στα όργανα αυτού μετά την αποφοίτηση των τέκνων τους από το νηπιαγωγείο. Οι εμπλεκόμενες υπηρεσίες, ωστόσο, επέμειναν ότι η αποδέσμευση του ΑΦΜ προϋπέθετε τη λύση του Συλλόγου, λύση στην οποία τελικά αναγκάστηκε να προβεί ο πολίτης (υπόθεση 179549/2014).

Ιδιοκτησιακό καθεστώς και φορολόγηση οχημάτων

Συνέπειες από παραλείψεις στις διαδικασίες διαγραφής και μεταβίβασης ΙΧ

Ο Συνήγορος επανήλθε το 2014 στο ζήτημα που απασχολεί μεγάλο αριθμό πολιτών, οι οποίοι είτε είναι ιδιοκτήτες ΙΧ τα οποία πώλησαν, χωρίς όμως να ολοκληρωθεί η νόμιμη διαδικασία μεταβίβασης της κυριότητας, είτε τα ΙΧ τους καταστράφηκαν χωρίς να έχει γίνει διαγραφή τους από τα μητρώα της αρμόδιας διεύθυνσης μεταφορών, με συνέπεια και στις δύο περιπτώσεις να εμφανίζονται ως κύριοι ΙΧ, τα οποία, όμως, δεν βρίσκονται πλέον υπό την κατοχή τους (υπόθεση 163934/2013). Ο Συνήγορος διαπίστωσε ότι για πολλές από αυτές τις περιπτώσεις το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο δεν προβλέπει διαδικασία απαλλαγής των αναφερομένων από το φορολογικό βάρος, την αστική ευθύνη και λοιπές υποχρεώσεις για τα οχήματα που πλέον δεν κατέ-

χουν. Για τους λόγους αυτούς συντάξε πόρισμα*, υποβάλλοντας συγκεκριμένες προτάσεις (βλ. «Νομοθετικές και οργανωτικές προτάσεις»).

Προσδιορισμός παλαιότητας ΙΧ κατά τη φορολόγησή τους

Πολίτες που είχαν εισαγάγει μεταχειρισμένα αυτοκίνητα από χώρες της ΕΕ ή τα είχαν αγοράσει από τον ΟΔΔΥ, των οποίων ο χρόνος κυκλοφορίας υπερέβαινε τη δεκαετία, διαμαρτυρήθηκαν στον Συνήγορο για την επιβάρυνσή τους με τον φόρο πολυτελούς διαβίωσης, επειδή η παλαιότητα των οχημάτων υπολογιζόταν όχι με βάση την πραγματική ημερομηνία της πρώτης κυκλοφορίας τους, αλλά με βάση το έτος της πρώτης κυκλοφορίας στην Ελλάδα ή το έτος μεταβίβασής τους από τον ΟΔΔΥ. Ο Συνήγορος, αφού διαπίστωσε ότι το ζήτημα αφορά επιπλέον στο τεκμαρτό εισόδημα, στην έκτακτη εισφορά και στα τέλη κυκλοφορίας, επισήμανε ότι τίθεται θέμα άνισης μεταχείρισης των πολιτών και πρότεινε την τροποποίηση του νομοθετικού πλαισίου, ώστε οχήματα που ταξινομήθηκαν σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή αγοράστηκαν μεταχειρισμένα από τον ΟΔΔΥ να φορολογούνται ανάλογα με το πραγματικό έτος της πρώτης κυκλοφορίας τους. Με πρόσφατες νομοθετικές ρυθμίσεις έγιναν αποδεκτές οι προτάσεις του Συνηγόρου, με εξαίρεση τις διατάξεις που αφορούν τα τέλη κυκλοφορίας* (υπόθεση 169969/2013).

Τέλη κυκλοφορίας

ΔΟΥ επέβαλε σε εταιρεία αναδρομικά τέλη κυκλοφορίας για τη χρήση οχήματος τύπου JEEP, το οποίο ήταν χαρακτηρισμένο από τη Διεύθυνση Μεταφορών

και την κατασκευάστρια εταιρεία ως επαγγελματικό (και κατά συνέπεια μη υπαγόμενο σε τέλη κυκλοφορίας), αλλά η ΔΟΥ το χαρακτήρισε ως επιβατηγό, χωρίς να αιτιολογήσει ειδικά την κρίση της. Έπειτα από σχετική αλληλογραφία και αφού καταδείχθηκε πλήρης αδυναμία της ΔΟΥ να παράσχει επαρκή και ειδική αιτιολογία της πράξης αναδρομικής επιβολής των τελών κυκλοφορίας, όπως ζήτησε ο Συνήγορος, η ΔΟΥ προέβη στη διαγραφή του σχετικού ποσού (υπόθεση 169466/2013).

ΚΑΤΑΣΧΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΟΦΕΙΛΕΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ

Η διαδικασία και οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες η διοίκηση μπορεί να προβεί σε κατάσχεση περιουσιακών στοιχείων (χρημάτων) του πολίτη εις χείρας τρίτου, για οφειλές του προς το Δημόσιο, τέθηκαν υπόψη του Συνηγόρου με αρκετές αναφορές. Από αυτές ανέκυψαν ζητήματα έλλειψης ενημέρωσης των πολιτών και συντονισμού των εμπλεκόμενων υπηρεσιών.

Ακολουθώντας την προβλεπόμενη από τον νόμο διαδικασία, ενδιαφερόμενη υπέβαλε αίτηση με αντικείμενο την άρση της κατάσχεσης της σύνταξής της για χρέη προς το Δημόσιο, εις χείρας του ασφαλιστικού της φορέα, επειδή το ποσό της σύνταξης ήταν μικρότερο από το ποσό που προβλέπεται ως ακατάσχετο στον Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (ΚΕΔΕ). Η κατάσχεση συνεχίστηκε για ένα έτος μετά την αίτηση, λόγω έλλειψης συντονισμού των αρμόδιων υπηρεσιών. Το Δημόσιο αρνήθηκε να επιστρέψει στην πολίτη τα χρήματα που παρακρατήθηκαν για το χρονικό διάστημα από την ημερομηνία υποβολής της σχετικής αίτησης, με

την αιτιολογία ότι η οφειλή της προς το Δημόσιο συνεχίζει να υφίσταται. Ο Συνήγορος, με επανειλημμένες παρεμβάσεις στις αρμόδιες υπηρεσίες, υποστήριξε ότι τα χρήματα έπρεπε να επιστραφούν επειδή δεν εισπράχθηκαν νόμιμα. Η υπόθεση εξετάζεται ήδη από την Οικονομική Επιθεώρηση (υπόθεση 162278/2013).

Για οφειλές προς το Δημόσιο κατασχέθηκε από τον τραπεζικό λογαριασμό πολίτη μεγάλο χρηματικό ποσό, το οποίο προερχόταν από συντάξεις και δώρο εορτών, και του είχε καταβληθεί αναδρομικά για ένα έτος. Το ποσό αυτό, αν είχε καταβληθεί κανονικά ανά μήνα, θα ήταν ακατάσχετο. Ο Συνήγορος επισήμανε ότι δεν είναι δυνατό να γίνει δεκτή η δυσμενής μεταχείριση του μοναδικού εισοδήματος του πολίτη, εξαιτίας της καθυστέρησης που σημειώθηκε από τον ασφαλιστικό του οργανισμό να του το καταβάλει. Το Υπουργείο Οικονομικών αντέταξε ότι στη σχετική νομοθεσία δεν υπήρξε κάποια πρόβλεψη για τη ρύθμιση περιπτώσεων αναδρομικής καταβολής οφειλόμενων από ασφαλιστικά ταμεία ποσών και για τον λόγο αυτό δεν κατέστη δυνατή η επιστροφή των χρημάτων που κατασχέθηκαν (υπόθεση 175666/2013).

Μία πολύ συνηθισμένη μορφή κακοδιοίκησης είναι η παράλειψη της διοίκησης να ενημερώνει τους πολίτες για αλλαγές στο νομικό καθεστώς, που δημιουργούν ευνοϊκές γι' αυτούς καταστάσεις. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση στην οποία η ΔΟΥ παρακρατούσε νόμιμα, λόγω κατάσχεσης, μέρος της σύνταξης της πολίτη. Μετά τη θέσπιση, το 2006, του ακατάσχετου για συντάξεις κάτω των 600 ευρώ, η ενδιαφερόμενη δεν ενημερώθηκε ότι μπορούσε, βάσει των νέων διατάξεων, να αιτηθεί την άρση της κατάσχεσης, με

αποτέλεσμα να συνεχίζεται η κατάσχεση μέρους της σύνταξής της. Ο Συνήγορος καθοδήγησε την ενδιαφερόμενη στις απαραίτητες ενέργειες και η άρση της κατάσχεσης, κατ' εφαρμογή των νέων διατάξεων, πραγματοποιήθηκε (υπόθεση 182434/2014).

ΕΞΩΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ ΚΑΙ ΕΞΟΦΛΗΣΗ ΟΦΕΙΛΩΝ

Διαδικασία εξωδικαστικού συμβιβασμού

Δήμος αρνήθηκε να επιδιώξει εξωδικαστική επίλυση της διαφοράς του με πολίτη, ο οποίος ζητούσε αποζημίωση λόγω πρόκλησης ζημιών στο αυτοκίνητό του από πτώση δέντρου. Το επιχείρημα του φορέα ήταν ότι η διαδικασία του εξώδικου συμβιβασμού εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια της υπηρεσίας και ότι η προώθηση σχετικού αιτήματος δεν είναι δυνατή χωρίς να υφίσταται έναρξη δίκης και χωρίς να προκύπτουν με σαφήνεια και ασφάλεια η ζημία, η υπαιτιότητα και η αντικειμενική ευθύνη του δήμου.

 Ο Συνήγορος ανέταξε ότι η επίτευξη εξωδικαστικού συμβιβασμού εναπόκειται μεν στη διακριτική ευχέρεια του δήμου, η εξέταση ωστόσο του σχετικού αιτήματος αποτελεί υποχρέωσή του, η δε άρνησή του να κάνει χρήση των σχετικών διατάξεων παραβιάζει ευθέως τον νόμο (βλ. *Ετήσια Έκθεση 2013*, σ. 60-61). Ο Συνήγορος έχει διαχρονικά ταχθεί υπέρ της προσπάθειας εξωδικαστικής επίλυσης των διαφορών των δήμων με τους πολίτες, ώστε να μην επιβαρύνεται η δικαιοσύνη και να αποφεύγεται η άσκοπη οικονομική επιβάρυνση των πολιτών. Στο πνεύμα των προτάσεων του Συνηγόρου έχει αποσταλεί στους ΟΤΑ

οδηγία από το Υπουργείο Εσωτερικών, σύμφωνα με την οποία οι πρώτοι υποχρεούνται να εξετάζουν, υπό τις προϋποθέσεις του νόμου, τη δυνατότητα της εξωδικαστικής επίλυσης των διαφορών.

Μετά την παρέμβαση του Συνηγόρου ο δήμος έκανε χρήση των σχετικών διατάξεων* (υπόθεση 171964/2013).

Καταβολή αποζημίωσης από την ΕΥΑΘ

Η Εταιρεία Ύδρευσης και Αποχέτευσης Θεσσαλονίκης (ΕΥΑΘ) αρνήθηκε να καταβάλει αποζημίωση για βλάβη που προκλήθηκε σε ακίνητο από θραύση σωληνώσεων, λόγω αύξησης της πίεσης στο δίκτυο ύδρευσης κατά τη διάρκεια εργασιών από συνεργείο της εταιρείας, επικαλούμενη διάταξη του Κανονισμού Υδροληψίας περί αποκλεισμού ευθύνης για τυχόν βλάβες από αύξηση της πίεσης ή διάρρηξη των αγωγών από οποιαδήποτε αιτία και αν προέρχεται. Απευθυνόμενος στην εταιρεία, ο Συνήγορος επισήμανε ότι ο σχετικός όρος του κανονισμού είναι καταχρηστικός και άκυρος, και ζήτησε την καταβολή αποζημίωσης στον ιδιοκτήτη του ακινήτου. Επιπλέον, πρότεινε την επανεξέταση του άρθρου του κανονισμού σε ό,τι αφορά την ευθύνη αποζημίωσης από βλάβη λόγω αύξησης πίεσης του δικτύου, καθώς και τη συμπλήρωση του Χάρτη Υποχρεώσεων προς τον Καταναλωτή (ΧΥΚ) σε ό,τι αφορά τις περιπτώσεις και τη διαδικασία καταβολής αποζημίωσης προς τους καταναλωτές. Οι προτάσεις του Συνηγόρου έγιναν αποδεκτές* (υπόθεση 164045/2013).

Εξόφληση οφειλών

Η καθυστέρηση καταβολής από το Δημόσιο οφειλόμενων ποσών από συμβάσεις

έργου ή εργασίας αποτέλεσε μία ειδική κατηγορία αναφορών. Σε πολλές περιπτώσεις, ο Συνήγορος διευκόλυνε την ολοκλήρωση των διαδικασιών μεταφέροντας τεχνογνωσία μεταξύ των υπηρεσιών με στόχο την επίλυση προβλημάτων. Σε κάποιες άλλες περιπτώσεις, προσπάθησε να συμβάλει στην άρση κωλυμάτων που είχαν ως αποτέλεσμα την παραβίαση των δικαιωμάτων των πολιτών.

Άτομο που προσέφερε υπηρεσίες διερμηνέα σε πρόγραμμα του Υπουργείου Ναυτιλίας πληροφορήθηκε ότι δεν ήταν δυνατή η πληρωμή του, επειδή δεν είχε εγγραφεί στον ΟΑΕΕ και δεν είχε προβεί σε έναρξη επαγγέλματος. Ο Συνήγορος διαπίστωσε ότι παρόμοιες περιπτώσεις είχαν αντιμετωπιστεί στο παρελθόν με θετική έκβαση από το Υπουργείο Παιδείας. Ζήτησε να του παρασχεθούν σχετικές εγκύκλιοι και πρωτότυπα παραστατικά πληρωμής, τα οποία, στη συνέχεια, έθεσε υπόψη του Λιμενικού Σώματος. Το Λιμενικό Σώμα, που δεν είχε αντιμετωπίσει παρόμοια περίπτωση κατά το παρελθόν, τάχθηκε αμέσως με την άποψη του Συνηγόρου και προέβη σε θετική εισήγηση προς την αρμόδια Υπηρεσία Δημοσιονομικού Ελέγχου, με αποτέλεσμα την πληρωμή του πολίτη με ποσό ύψους 4.000 ευρώ (υπόθεση 180001/2014).

Μεγάλος αριθμός αναφορών είχε ως αντικείμενο την καθυστέρηση καταβολής σε εργαζομένους αποζημιώσεων για παρασχεθείσα εκ μέρους τους εργασία κατά τις ημέρες αργιών και εξαιρέσιμων σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία της χώρας, από το έτος 2010 και εφεξής. Ο Συνήγορος ζήτησε επανειλημμένως από την ηγεσία του Υπουργείου Πολιτισμού τη διεξαγωγή έρευνας για τους λόγους καθυστέρησης καταβολής των ανωτέρω

ποσών και την αναζήτηση λύσης ώστε να καταστεί δυνατή η αποπληρωμή των ενδιαφερομένων. Η καταβολή, ωστόσο, των οφειλόμενων ποσών εκκρεμεί έως σήμερα, παρά το γεγονός ότι οι ενδιαφερόμενοι έχουν φορολογηθεί για τα ποσά αυτά. Εξακολουθεί να αναμένεται η τοποθέτηση του υπουργείου στο ζήτημα (υποθέσεις 140323, 144650/2011, 154890, 158777, 160154/2012, 164647, 165565 και 168176/2013).

Καθυστέρηση παρατηρήθηκε και από το ΙΝΕΔΙΒΙΜ ως προς την εκπλήρωση συμβατικών του υποχρεώσεων από μισθώσεις έργου, αλλά και παράλειψή του να ενημερώσει τους ενδιαφερομένους για τον προσδοκώμενο χρόνο πληρωμής. Απευθυνόμενος στην Ειδική Γραμματεία Διαχείρισης Προγραμμάτων ΚΠΣ, ο Συνήγορος ζήτησε την εξέταση του ενδεχομένου συντόμευσης των διαδικασιών, ώστε οι πληρωμές να λαμβάνουν χώρα σε τακτά διαστήματα και η αποπληρωμή να πραγματοποιείται με τη λήξη του προγράμματος ή τουλάχιστον εντός σύντομου χρονικού διαστήματος μετά τη λήξη. Επισήμανε, μάλιστα, ότι πολλοί από τους επιλεγόμενους στα προγράμματα του ΙΝΕΔΙΒΙΜ είναι άνεργοι και οφείλουν να ανταποκρίνονται εγκαίρως στις οικονομικές τους υποχρεώσεις, κυρίως προς τα ασφαλιστικά τους ταμεία, που τους επιβαρύνουν με προσαυξήσεις. Αναμένεται η ανταπόκριση της διοίκησης (υποθέσεις 190002, 191251/2014).

Στον Συνήγορο απευθύνθηκαν ανεξάρτητοι σεναριογράφοι και σκηνοθέτες, διαμαρτυρόμενοι για την καθυστέρηση καταβολής πνευματικών δικαιωμάτων για έργα τους, τα οποία είχαν μεταδοθεί σε επανάληψη από τις συχνότητες της καταρρηθείσας ΕΡΤ ΑΕ. Ύστερα από πα-

ρέμβαση του Συνηγόρου προς τον Ειδικό Διαχειριστή Στοιχείων Ενεργητικού και Παθητικού ΕΡΤ ΑΕ, οι ενδιαφερόμενοι ενημερώθηκαν ότι είχε δοθεί απόλυτη προτεραιότητα στην εκκαθάριση των συγκεκριμένων απαιτήσεων και προχώρησε η διαδικασία καταβολής των χρημάτων (υπόθεση 182934/2014)*.

Δήμος δεν προέβαιε στην εξόφληση δημόσιου έργου στον ανάδοχο, επειδή ο σχετικός τελικός λογαριασμός που είχε ήδη υποβληθεί από τον ενδιαφερόμενο περιλάμβανε και τους τόκους υπερημερίας από την καθυστέρηση εξόφλησης δύο προηγούμενων λογαριασμών. Ο δήμος υποστήριζε ότι στον σχετικό φάκελο του έργου δεν εντοπίστηκαν οι απαιτούμενες, βάσει νόμου, έγγραφες οχλήσεις, παρόλο που ο ανάδοχος διέθετε τους σχετικούς αριθμούς πρωτοκόλλου που αποδείκνυαν την κατάθεσή τους. Μετά την παρέμβαση του Συνηγόρου τα στοιχεία εντοπίστηκαν και ο φορέας προέβη στην εξόφληση του λογαριασμού* (υπόθεση 164935/2013).

ΠΡΟΣΤΙΜΑ ΚΑΙ ΤΕΛΗ

Πρόστιμο για παράνομη αφισκοκόλληση

Ο Συνήγορος εξέτασε αναφορά εταιρείας διαχείρισης θεάτρου που διαμαρτυρόταν επειδή ο Δήμος Θεσσαλονίκης τής είχε επιβάλει πρόστιμο ύψους 2.000 ευρώ για παράνομη αφισκοκόλληση. Ο Συνήγορος επισήμανε στον δήμο ότι η συγκεκριμένη εταιρεία δεν συνιστούσε «διαφημιζόμενο», σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 2946/2001, διότι δεν προέκυπτε ότι υπήρχε σύνδεσμός της με την προβαλλόμενη στις επίμαχες αφίσες θεατρική

παράσταση, δεδομένου μάλιστα ότι, σύμφωνα με το ιδιωτικό συμφωνητικό που προσκόμισε στον δήμο, η εταιρεία είχε μόνον εκμισθώσει στον παραγωγό της παράστασης το θέατρο στο οποίο θα ανέβαινε η παράσταση και δεν είχε καμία συμμετοχή στα κέρδη της. Η αίτηση της εταιρείας περί διαγραφής του προστίμου έγινε δεκτή* (υπόθεση 172703/2013).

Τέλος διαφήμισης

Ενδιαφερόμενος ζήτησε την παρέμβαση του Συνηγόρου προς την κατεύθυνση απαλλαγής του από τέλη διαφήμισης επιβληθέντα από τον Δήμο Αθηναίων, για διαφημίσεις που είχε αναρτήσει στο εσωτερικό συρμών της Αττικό Μετρό και του ΗΣΑΠ. Ο Συνήγορος απευθύνθηκε στον δήμο και στο Υπουργείο Υποδομών, εκφράζοντας την άποψη ότι σκοπός των διατάξεων οι οποίες προβλέπουν την απαλλαγή των διαφημίσεων που τοποθετούνται στους χώρους αυτούς από το τέλος διαφήμισης υπέρ δήμων είναι η αύξηση των εσόδων των συγκοινωνιακών ΔΕΚΟ από τις διαφημίσεις, με το να καθίστανται οι χώροι και τα μέσα τους πιο ελκυστικά στους διαφημιστές. Το υπουργείο συντάχθηκε με την άποψη του Συνηγόρου, αποστέλλοντας μάλιστα το έγγραφο του στο Υπουργείο Εσωτερικών, προς την κατεύθυνση ενημέρωσης όλων των ΟΤΑ. Αναμένεται η συμμόρφωση από την πλευρά του δήμου (υπόθεση 189857/2014).

Τέλος χρήσης άδειας πρατηρίου υγρών καυσίμων

Περιφέρεια προέβη στη βεβαίωση ανταποδοτικού τέλους για χρήση άδειας πρατηρίου υγρών καυσίμων, για χρόνο κατά τον οποίο το πρατήριο είχε παύσει να

λειτουργεί. Ο ιδιοκτήτης του πρατηρίου διαθέτετε πιστοποιητικό διαγραφής από το αρμόδιο επαγγελματικό επιμελητήριο και βεβαίωση διακοπής εργασιών από το μητρώο της οικείας ΔΟΥ. Κατά την περιφέρεια, ορθώς βεβαιώθηκε το ποσό, διότι ο πολίτης δεν δήλωσε την παύση λειτουργίας και στις υπηρεσίες της. Ο Συνήγορος υποστήριξε ότι η ανταποδοτικότητα (ειδική παροχή του κράτους) προς τους βαρυνόμενους με το τέλος αυτό δεν προκύπτει γενικά, αλλά κατά μείζονα λόγο όταν έχει διακοπεί στην πράξη η λειτουργία του πρατηρίου. Συνεπώς, στην περίπτωση αυτή δεν δικαιολογείται η επιβολή του τέλους. Η υπόθεση εξετάζεται τελικά από το ΥΠΕΚΑ (υπόθεση 190648/2014).

Περισσότερα και πιο αναλυτικά στοιχεία, στον ιστότοπο του Συνηγόρου www.synigoros.gr.

Οι αστερίσκοι [*] μέσα στο κείμενο παραπέμπουν σε κατάλογο συνδέσμων (www.synigoros.gr/?i=stp.el.links2014) όπου μπορείτε να βρείτε σχετικά αναρτημένα έγγραφα.